

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

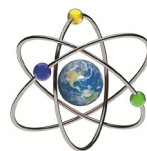
№1
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 612 sahifa,
5-yanvar, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Talabalarda tolerantlikni shakllantirish zarurati va samaradorligi.....	28
Bafayev Muxiddin Muxammadovich	
Muhandislik grafikasi bo'yicha raqamli kompetensiyalarni shakllantirishda grafik dasturlardan foydalanish metodikasini yaratish	34
Axmatova Asila Akmaljon qizi	
Investigation on the Efficacy of Pedagogical Approaches in Virtual Learning	37
Burkhonova Zarafuz Qobilovna, Makhmudov Shaxboz Muzzafarovich	
The Role of Input And Interaction in Second Language Acquisition.....	40
Dilorom Poyonova	
Muhandislik yo'nalishida kartografiya fanini integratsiyalashgan holda o'qitish	45
Kazakbayeva Muxabbat Turabayevna	
Incorporation of Moocs Into the Digital Educational Framework for the Development of Professional Speech Culture.....	49
Kudrat-Zoda Kamola Alisherovna	
Pedagogical Strategies for Enhancing Students' Creative Thinking Throughout the Learning Process	52
Makhmudova Ugiloy Baxtiyarovna	
Kognitiv yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning media savodxonligini rivojlantirish	57
Mirzayeva Mayramxon Zaynobiddinova	
Transformatsion yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirish.....	61
Mirzayeva Ziyoda Uktamjonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni tanqidiy fikrlashga o'rgatish	65
Qurbonboyeva Gulnoza Mahmud qizi	
An Online Service that Integrates Up-To-Date Content From Well-Known Mooc Platforms	68
Rakhimberdiyev Rustam Abdunasirovich, Abdurahmonova Osiyo Jahongirovna	
The Fourth Phase of Distance Education: Integrated Technologies and Moocs	71
Rahimberdiyev Rustam Abdunasirovich, TaranenkoTatyana Viktorovna	
Gamifikatsiya orqali iqtidorli o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirish	74
Rustamova Manzura Mirkamolovna, Xaytbayeva Malika Qobil qizi	
Boshlang'ich ta'lim fanlarini didaktik o'yinlar orqali tushuntirish	77
Rustamova Manzura Mirkamolovna, Shomaxsudova Diyora Dilshod qizi	
O'smirlar orasida alkogolizm, giyohvandlik va toksikomaniya profilaktikasi	80
Sh. F. Mustafayeva	
Educational Physics Experiments: Methods and Didactic Strategies for Developing Critical Thinking in Students	85
Turayev Alimjan Bahriddinovich	
The Problems of Remote Learning Technology and Global Trends in University Education Development.....	88
Tursunov Begzod Sherzodovich, Shukurova Madina	
A Case Study of Humanities Disciplines Using Massive Open Online Courses as a Resource for Blended Learning.....	91
Tursunov Begzod Sherzodovich, Eshkabilov Kodirali Davlatmuratovich	
Modern Education and Training Practices for Future Dentists	94
Turumova Marjona Bahodirovna	
Kommunikativ yondashuv asosida nutqiy kompetensiyani shakllantirish.....	98
Tuxtayeva Mehriyo Shavkatovna	

Maktabgacha ta'lim jarayonida mutaxassislik fanlarini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar: amaliy muammolar va ularning innovatsion yechimlari	102
<i>Xabibulayeva Shaxrizoda O'ktam qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarda nutq o'stirish darslari orqali Soft Skills ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy pedagogik psixologik asoslari	106
<i>Xoldarova Mubina Qudratbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi muhit va uning turlari	110
<i>Xolmirzayeva O'g'iloy Murotali qizi</i>	
Развитие компетенций студентов-биологов в изучении языков	114
<i>Абдуллаева Нигора Курбановна</i>	
Формирование интереса и повышение эффективности школьного урока физической культуры	118
<i>Мукимов Олим Эргашевич</i>	
Incorporation of Massive Open Online Courses Into the Higher Education Framework	122
<i>Rakhimberdiyev Rustam Abdunasirovich, Nasrullayev Javlonbek Tal'atjonovich</i>	
Совершенствование инновационной методики социально-педагогической деятельности будущих педагогов в полилингвальной среде с использованием искусственного интеллекта	125
<i>Хужаниязова Гузаль Юлдашевна</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ faoliyatini xalq og'zaki ijodi asosida rivojlantirish	130
<i>Abduraximova Muxabbat Allayevna</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'rganiladigan nostandart masalalar	133
<i>Karimova Kunduz Ruzibayevna, Yo'ldosheva Tojigul Ulug'bek qizi</i>	
Video-marketingning iste'molchilar jalb qilinishiga ta'siri: Tiktok va Youtube misolida.....	138
<i>Rustamova Ma'mura Asqar qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kognitiv jarayonlarini diagnostika qilish	141
<i>Shorustamboyeva Shahnoza Ulug'bekovna</i>	
The use of Visualization Technology as a New Trend in Teaching the English Language	144
<i>Tursunoy Ortiqova</i>	
Didaktik drama asosida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda narrativ yondashuvning asosiy tushunchalari tahlili	149
<i>Xolbayeva Dildora Azizovna, Sadiyeva Shaxnoza Xusanovna</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini o'qitishda work-based learning metodikasini qo'llash ..	153
<i>Mamadaliyeva Zarina Raxmat qizi</i>	
Bo'lajak shifokorlarni tibbiy amaliyotga tayyorlash metodikasini takomillashtirish.....	156
<i>Murtazayeva Nasiba Komiljonovna</i>	
Autizm spektri buzilishi bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'limni tashkil etish	159
<i>Xusnidinova Saodat</i>	
Muloqot madaniyati asosida liderlik fazilatlarini shakllantirishning samarali usullari	163
<i>Djumayeva Dildora Isroilovna</i>	
Integrating Quizlet, Kahoot, and Padlet Into Vocabulary Instruction: An Experimental Study With Undergraduate Philology Students.....	167
<i>Inoyatova Umida Boxadir qizi</i>	
Advantages and Disadvantages of Teaching Students Via Competent Based Approach in Order to Improve Their Listening and Speaking in Finland	171
<i>Abdukhakimova Kamola Akmalovna, Rahmatova Mohijahon Ahmad qizi</i>	
Kimyo ta'limida iqlim o'zgarishlariga oid ilmiy ma'lumotlar asosida qaror qabul qilish kompetensiyasini rivojlantirish	175
<i>Akbarova Saidaxon Rustamovna</i>	
Tibbiyot oliy ta'limida pediatriya talabalari klinik fikrlashini rivojlantirishda muammoli ta'lim metodlarining roli.....	180
<i>Atadjanova Shaira Xalilovna, Umardulov Muxtorali Islomkulovich</i>	

Individual ta'lim muhiti asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini kasbiy-metodik tayyorlashni takomillashtirish.....	185
<i>Azamatova Dildora Shuxrat qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim-tarbiya tizimida raqamli ta'limni joriy etishning innovatsion yondashuvlari va samaradorlik omili.....	189
<i>Babayeva Dilnoz Xaydarovna</i>	
O'qish savodxonligini oshirishda xalqaro tadqiqotlarning o'rni (PISA va PIRLS)	192
<i>Barakayeva Shahnoza Fazliddin qizi</i>	
Yosh rahbarlarda boshqaruv stressining namoyon bo'lishi va boshqaruv faoliyatiga moslashuv muammolari: ta'lim tizimi sharoitida psixologik holat tahlili.....	195
<i>Djavgarova Dilfuza Shuxrat qizi</i>	
Sun'iy intellekt va katta ma'lumotlardan foydalanish asosida oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv samaradorligini oshirish strategiyalari.....	199
<i>Duvlayeva Nozigul Xolmuxammad qizi</i>	
Enhancing English Learners' Pronunciation Through AI-Based Language Applications.....	203
<i>Egamova Munisa Khakim kizi</i>	
Maktab ta'lim tizimining dars jarayonlarida elektron qo'llanmalardan samarali foydalanish.....	208
<i>Kodirov Akbar Shuxratovich</i>	
Improving the Methodology of Teaching Biochemistry in Medical Higher Education Institutions Through Virtual Laboratory Tools	213
<i>Mamadaliyeva Zarina Rakhmat kizi</i>	
O'smirlarda kommunikativ tolerantlik muammosining nazariy-metodologik asoslari.....	218
<i>Mirsidikova Aziza Mirvohidovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining sog'lom turmush tarzini tashkil etishning nazariy asoslari	221
<i>Muxtorova Xusnidaxon Abdug'oprovna</i>	
Improving the Theoretical and Methodological Foundations for Integrating Generative Artificial Intelligence Technologies Into English Language Teaching in Higher Education	226
<i>Nigmatova Nozimakhon Ulugbek kizi</i>	
Maktabgacha ta'lim va oila hamkorligi: zamonaviy yondashuvlar va ilmiy asoslar.....	229
<i>Omondavlatova Diyora Otabekovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida iqtidorli talabalarning ilmiy va ijodiy kompetensiyalarini aniqlashga yo'naltirilgan axborot tizimini yaratish	233
<i>Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Ro'zimatova Saidaxon Abdivoxid qizi</i>	
O'quvchilarni o'zbek xalq og'zaki ijodi namunalari vositasida vatanparvarlik ruhida tarbiyalash pedagogik muammo sifatida.....	237
<i>Qodirqulov Nodirbek Hamroqul o'g'li</i>	
Oliy ta'lim tizimida talaba-qizlarning kasbiy, madaniy va kommunikativ faoliyatlarini samarali tashkil etish	242
<i>Qurbonova G. M.</i>	
Kasbiy tayyorgarlik jarayonida refleksiv yondashuvning metodologik asoslari	245
<i>Raxmatova Shaxnoza Oybek qizi</i>	
Inkluziv ta'limda pedagogik diagnostika: maxsus ehtiyojli o'quvchilarning o'quv yutuqlarini baholash	248
<i>Norqobilova Rayxona Davlatovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining umummadaniy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari.....	252
<i>Saidova Nigora Olimovna, Jo'rayeva Nilufar Rustamjon qizi</i>	
Pedagogical Strategies for Enhancing Students' Creative Thinking Throughout the Learning Process	254
<i>Shaymatova Aziza</i>	
Dasturiy-metodik majmuani ishlab chiqish bosqichlari hamda pedagogik talablar.....	259
<i>Soliyeva Gavharoy Yodgorjon qizi</i>	
Nutq kamchiliklarini bartaraf etishda maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda pedagogik metod va o'yinlarning samaradorligi	265
<i>Suyarova Orzigul Sodiq qizi</i>	

Yoshlarni nikohga tayyorlashda shaxsiy omillar va psixologik yetuklik.....	269
To'xtamatova Nargizaxon Abdullayevna, Buranova Sevara Sa'dullayevna	
O'zbekiston umumiy o'rta ta'lim tizimida rahbarlarning liderlik kompetensiyalarining hozirgi holatini diagnostika qilish	273
Taylakova Dilnoza Norbekovna, Latifova Mavjuda Xurramovna	
Ta'limga o'qib tushinishni sun'iy intellekt bilan integratsiya qilish imkoniyatlari va pedagogik strategiyalari.....	276
Umarov Bahrom Norboyevich	
Talabalar mobilligi jarayonida pedagogik qo'llab-quvvatlash mexanizmlari.....	281
Xabibullayev Alimardon Xidoyatillayevich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarni tayyorlashda kompetensiyaviy yondashuvning roli va ahamiyati.....	286
Yo'ldosheva Iqbol Bekbo'lsin qizi	
Boshlang'ich sinflarda chet tilini o'rganishning ahamiyati va undagi zamonaviy yondashuvlar	289
Yoqubjonova Mohlaroyim Abdumalik qizi	
O'smir shaxsida refleksiyani shakllanishida ota-ona munosabatlarning ta'siri	292
Yulchiboyeva Dilfuza Ergashevna	
Boshlang'ich ta'limda geymifikatsiya orqali til kompetentligini rivojlantirish.....	297
Zokirova Sohba Muxtoraliyevna, Nurmuhamedova Dilshoda Zaynobiddin qizi	
Профессиональная этика педагога высшего учебного заведения	302
Журабекова Хабиба Мадаминовна	
Ortodontiyada mioterapiya: miogimnastik dentoalveolyar apparatlarni qo'llashning taqqoslama tavsifi	305
Tursunov Begzod Sherzodovich, Sayfulayeva Aziza Anvarovna	
Музейная педагогика на уроках воспитания в средней школе: методика включения музейных практик в процесс обучения и воспитания подростков	308
Умрихина Виктория Игоревна	
21St Century Dental Innovation Technologies: An Overview	314
Khojimurodov Burkhon Ravshanovich	
Цели и задачи педагогических систем, основанных на конструктивизме в общеобразовательных школах	317
Шарипова Шахноза Шавкат кизи	
Способы повышения мотивации учащихся при изучении русского языка.....	321
Эшонкулов Хамрокул Маматкулович	
Yosh sportchilarda jismoniy tayyorgarlikni rivojlantirishda funksional mashqlarning ahamiyati.....	326
Aminov Botir Umidovich	
Nutqiy faoliyatda fikr va til tizimlari.....	330
Axmedova Muyassar Xadimatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga xorijiy tilni o'rgatish psixologiyasi	333
Axmedova Muyassar Xadimatovna, Halimova Gulasal Xamroqulovna	
10–12 yoshli tennischilarda texnik tayyorgarlik samaradorligini oshirish uslubiyati	336
Axmedova Nafisa Isaxodjayevna	
Bo'lajak pedagoglarda hayotiy ko'nikmalarini shakllantirish masalalarining ilmiy tadqiqi.....	340
Axunbabayeva Shaxnoza Shuxratovna	
Musobaqa oldi bosqichida tennischilarning maxsus jismoniy sifatlarini kompleks mashqlar yordamida rivojlantirish uslubiyati.....	345
Azamatov Abdullo Isaxo'ja o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy yondashuv	349
Choriyeva Durdona Anvarovna, Po'latova Mahfuza To'liqin qizi	
Xorij olimlari tadqiqotlarida mustaqillik sifatini rivojlantirishga oid yondashuvlar	354
D. A. Saliyeva	
Milliy adabiyot namunalari yordamida talabalar tanqidiy tafakkurini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	358
Erallyeva Dilnoza Oybek qizi	

Oliy ta'lim tizimida tyutorlik institutini rivojlantirishning dolzarb masalalari	362
<i>Kandaxarov Zafar Ishratovich, Tajibayeva Komila Taxirjonovna</i>	
Integrating Communicative and Task-Based Approaches in English Language Teaching Within a Learner-Centered Framework	366
<i>Madinabonu Farkhodova</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda ijobiy munosabatlarni shakllantirish usullarining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	370
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Ta'limda sun'iy intellektdan foydalanish imkoniyatlari	373
<i>Mamatova Dilnoza Bekpo'latovna</i>	
7-sinf biologiya kursini o'qitishda o'quvchilarning metodologik savodxonligini shakllantirish	377
<i>Mirzayeva Nigoraxon Ibrohimjon qizi, Azimov Bekjon Ibrohimjon o'g'li</i>	
10–12 yoshli belbog'li kurashchilarini o'quv-mashg'ulot jarayonida koordinatsion qobiliyatlarni takomillashtirish	380
<i>Mirzoqulov Sh. A.</i>	
Pedagog xodimlarning malaka-mahoratini oshirish – samaradorlik omili	384
<i>Musurmonova Mariya Burxonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligini tizimli yondashuv asosida boshqarishning pedagogik mexanizmlari	387
<i>Muxamatova Gulmira Erkinjon qizi</i>	
Zamonaviy o'zbek tilida so'z tartibi va sintaksis xususiyatlari	392
<i>Narimova Gulnora Abdumannonova</i>	
Ilmiy va innovatsion boshqaruv yondashuvlari orqali o'quv jarayoni samaradorligini oshirish texnologiyalari	396
<i>Norbo'tayev Baxtiyor Abduraximovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida algebraik fikrlashni rivojlantirishda mental arifmetikaning o'rni va roli	400
<i>Nurillayev Samad Safarovich, Qodirova Nilufar</i>	
Bolalarning sportga oid ta'lim-tarbiya madaniyatini shakllantirish omillari va yo'nalishlari	405
<i>Ochilov Jonibek Abdo'xomid o'g'li, Rishad Badayev</i>	
Raqamli ta'lim jarayonida pedagoglarning AKT va media savodxonligini oshirish bo'yicha samarali metodik yondashuvlar	408
<i>Rashidov Sherzod Abdirayimovich</i>	
Didaktik o'yinlar yordamida o'quvchilarning ona tiliga doir bilimlarini mustahkamlash	413
<i>Raxmataliyev Sherzod</i>	
Bosh harflar ramzga aylanganda: monogrammaning zamonaviy grafik dizayndagi ahamiyati	416
<i>Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich</i>	
Ta'limning raqamli transformatsiyasi sharoitida o'quvchilarning o'quv-biluv faoliyatini faollashtirish usullari	420
<i>Xakimova Yoqutxon Toxirjon qizi, Tursunova Saida Soliyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida noverbal muloqot kompetensiyasini shakllantirish metodlari	423
<i>Xolmo'minova Bahora Abdujalolovna</i>	
Frustratsiya holatining psixologik mohiyati va uni yengish mexanizmlari	426
<i>Y. E. Sobirov</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ertaklarni hikoya qilishda motiv va syujetning tarbiyaviy ahamiyati ("Pahlovon Rustam" ertagi misolida)	430
<i>Zulayxo Nazarova, Farangiz Mardiyeva</i>	
Oliy ta'lim muassasalarining rasmiy veb saytlari sifatini oshirishda sun'iy intellektdan neft va gaz sohasida foydalanish muammolari	433
<i>Tajetdinova Gulnara Abatbay qizi</i>	
Развивать личностные качества учащихся на уроках географии	437
<i>Шадиева Нигора Шариповна, Нуруллоева Нилуфар Рузимбоевна</i>	

Ilk yoshdagi bolalar nutqi rivojlanishini psixologik xususiyatlari.....	442
<i>Axmedova Muyassar Xadimatovna, Rajabova Sarvinoz Raxmon qizi</i>	
O'quvchilarda mustaqil ta'lim faoliyatini shakllantirishda kognitiv va metakognitiv strategiyalarning o'zaro integratsiyasi	445
<i>Boymonov Hoshim Isroilovich</i>	
Socio-Psychological Characteristics of the Impact of Social Stigma on the Psycho-Emotional State of Women Experienced in Domestic Violence	449
<i>Dumarova Gulfira Kozimbekovna</i>	
Interfaol o'qitish metodlari orqali o'quvchilarda kommunikativ qobiliyatni rivojlantirish texnologiyasi.....	452
<i>Jalilova Sevinch Shuhrat qizi</i>	
Akmeologik yodashuv asosida o'quvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash metodikasi.....	455
<i>Kuchkorova Ozoda G'ayrat qizi</i>	
Sportchilarning jismoniy tayyorgarliklari	459
<i>Madaminov Oribdjan Nishanbayevich</i>	
Psixokorreksiya va psixodiagnostikada proektiv metodning qo'llanishi.....	462
<i>Narbasheva Mexri Achilovna, Odinayeva Farangiz Ilxombek qizi</i>	
Talabalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning psixologik jihatlari	465
<i>Safayev Nuriddin Salixovich</i>	
Bolalar nutqini o'stirish jarayonida milliy tarbiyani yo'lga qo'yishning pedagogik imkoniyatlari	469
<i>Valijon Qodirov, Umarova Mubina Ziyoyidin qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodkorlik rivojlanishining psixologik-pedagogik xususiyatlari.....	473
<i>Xolboyeva Gulnora Ulashovna, Hamidova Anisa Olimovna</i>	
O'quvchilarning informatika va axborot texnologiyalari fanidan mustaqil o'quv faoliyati natijalarini baholash metodikasi (IIV akademik litseylarida iivakademik.uz veb-platformasi misolida).....	476
<i>Axmedov Yodgorbek Olimjonovich</i>	
Влияние цифровых технологий на современное общество.....	482
<i>Абдукаримова Шахноза Набиевна</i>	
Mantiqiy tafakkurning falsafiy asoslari va zamonaviy tafakkur turlari (kliplik, tanqidiy, kreativ tafakkur va boshqalar)	485
<i>Jo'rayev Shuhratbek Maxamadaliyevich</i>	
Aralash ta'lim (blended learning) texnologiyasidan foydalanish orqali tasviriy san'at darslarini samarali tashkil etish.....	488
<i>Olimov Anvarjon Mamirovich</i>	
Biblioterapiyani bolalarga singdirishda o'qituvchining tashkilotchiligi	491
<i>Djabborov Ma'sud, Norova Maftuna Karimovna</i>	
Sportchilarning jismoniy tayyorgarlik jihatlari tahlili.....	493
<i>Madaminov Oribdjan Nishanbayevich</i>	
Raqamli muhitda ta'lim sifati nazoratini boshqarish mexanizmlarining nazariy asoslari.....	496
<i>Sattoriy Shohruh Abdijabbor o'g'li</i>	
O'zbekiston tarixidagi zamonaviy jarayonlarni falsafiy tahlil asosida o'qitish: nazariy va metodologik yondashuvlar	500
<i>Abdullayeva Asila Abdulxodiyevna</i>	
Methods for Enhancing English Speaking Skills in the Classroom	504
<i>F. Kh. Eshboyeva, Mamayusupova Nihola Ulugbek kizi</i>	
Jamiyatdagi o'zgarishlar va til rivoji	509
<i>Igamnazarova Nafisa Saidnazarovna</i>	
Ta'lim sifati oshirishda fanlararo integratsiyaning dolzarbligi va ahamiyati.....	514
<i>Ismoilova Gulrux Ulug'bekovna</i>	
Sociocultural Factors Influencing Language Learning Among Central Asian Students.....	519
<i>Mamataliyev Davronbek</i>	
IB kelajak ta'limining asosiy jihatlari	523
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	

O'qish savodxonligi mashg'ulotlarida ertak va maqollardan foydalanish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	528
N. Q. Olimova, X. Xamidova	
Pedagoglarda frustratsion tolerantlik bo'yicha tafovutlarning ifodalanishi	532
Nurmatov Nurhayot Nurziyat o'g'li	
Gamifikatsiya texnologiyasining boshlang'ich ta'limdagi pedagogik samaradorligi	538
Nurniyazova Albinaxan Saparniyazovna	
Teatr pedagogikasining bo'lajak tarbiyachilar kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishdagi o'rni	542
Nurova Rohila Ismoil qizi	
Bolalar kvazimuloqotining psixolingvistik xususiyatlari	547
Yuldasheva Dilafuz Maxamadaliyevna	
Педагогические условия формирования у старших дошкольников основ экономической культуры ..	550
Жураева Наргиза Таировна, Азимова Махбуба Хасановна	
Развитие лексико-грамматического строя речи у детей старшего дошкольного возраста в проектной деятельности	553
Жураева Наргиза Таировна, Алимова Зилола Закировна	
Обогащение представлений старших дошкольников о разных странах мира в детской проектной деятельности	556
Жураева Наргиза Таировна, Дониёрова Шахзода Зафаровна	
Использования дидактических игр для развития коммуникативных умений в группе детей старшего дошкольного возраста	560
Жураева Наргиза Таировна, Рахманова Гуласал Рахматуллаевна	
Развитие творческих способностей дошкольников средствами музыкального фольклора	564
Жураева Наргиза Таировна, Хашимова Хилола Абдусаттаровна	
Karalli va takroriy limitlar orasidagi bog'liq	568
Mambetturdiyev Muxammedali	
Современные заимствования в русском языке (названия фаст-фуда)	572
Рабиева Рухшона Бобожоновна	
качественное высшее образование - основа инновационного прогресса Узбекистана	576
Расулов Илхом Инамович	
Texnologiyalar yordamida og'zaki tarjimani takomillashtirish: AI va avtomatik translyatsiya tizimlarining imkoniyatlari	580
Rajabova Umida Rajab qizi	
Kompyuter grafikasi vositalari yordamida ta'lim jarayonini tashkil etishning pedagogik asoslari	583
Ergasheva Dilafuz Chori qizi	
A Conceptual Teacher Digital Competence Model for Vocational Education	587
Alisher Jumanov, Guloyim Rakhimboyeva	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentligi tushunchasi	591
Sa'dullayeva Nafisa Ilhomjon qizi, Abdullayev A'zimjon Abduvali o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalar iqtidorini rivojlantirish muammosining pedagogik-psixologik talqini	594
Sapayeva Gulnoz Azimbayevna	
Zamonaviy va an'anaviy tarbiya uslublarining maktabgacha yoshdagi bolalarga psixologik ta'siri. O'zbekiston oilalarida qiyosiy tahlil	600
Tursunova Aziza Ixtiyorovna	
Tarbiyachi faoliyatida tarbiyalanuvchi shaxsni rivojlantirishning zamonaviy psixologik-pedagogik yondashuvlari	603
Yusupova Vasila Yangibayevna	
Профессиональная этика педагога высшего учебного заведения	606
Журабекова Хабиба Мадаминовна	
Boshqaruv kompetentligini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar va pedagogik texnologiyalar	609
O'rmonov Elmurod Mamasoliyevich	

IB KELAJAK TA'LIMINING ASOSIY JIHATLARI

Mirzayeva Faroxat Odiljonovna

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti
Pedagogika kafedrası professor v/b, p.f.d.

Annotatsiya: Ushbu kelajak ta'limi IB dasturi, uning ahamiyati, ta'lim sifatini oshirishdagi ahamiyati, yoshlarni jahon mehnati bozoriga tayyorlash, dasturni qo'llab-quvvatlash, O'zbekistondagi inson kapitalini rivojlantirish masalasi yoritilgan.

Kalit so'zlar: kelajak, ta'lim, dastur, ta'lim sifati, mazmun, metodika, samara, mexanizm, modernizatsiya, tahlil, tajriba, imkoniyat, izlanish, tanqidiy, tahlil.

Abstract: This future education IB program, its importance, its importance in improving the quality of education, preparing young people for the global labor market, supporting the program, and developing human capital in Uzbekistan are highlighted.

Key words: future, education, program, quality of education, content, methodology, effect, mechanism, modernization, analysis, experience, opportunity, research, critical, analysis.

Аннотация: Освещены будущая образовательная программа IB, ее значение, ее значение в повышении качества образования, подготовке молодежи к мировому рынку труда, поддержке программы и развитии человеческого капитала в Узбекистане.

Ключевые слова: будущее, образование, программа, качество образования, содержание, методология, эффект, механизм, модернизация, анализ, опыт, возможности, исследование, критический, анализ.

KIRISH

Ta'lim sifatini oshirish mamlakatimiz kun tartibida turgan dolzarb masalalardan biridir. Zero, buning zamirida mamlakatni rivojlangan davlatlar qatoriga olib chiqishga qodir bo'lgan yetuk mutaxassislarni yetishtirish masalasi turadi. Globallashuv jarayonining tezlashishi dunyoda barcha sohalarida raqobat muhitini yanada kuchaytirmoqda. Zamonaviy dunyoda intellektual va ijtimoiy kapital davlatlar taraqqiyotida tobora muhim o'rin egallamoqda. Bunday sharoitda zamonaviy hamda sifatli bilim berishga asoslangan ta'limgina mamlakatning raqobatbardoshligini ta'minlaydi. Ushbu jarayonda nostandart, kreativ va tanqidiy fikrlash, yuqori intellektual salohiyatga ega bo'lgan mutaxassislarga talab ortadi. Bu esa bevosita ta'lim sifatini oshirish bilan bog'liq uzluksiz jarayondir. Sifatli ta'limni amalga oshirish va yuqori natijalarga erishish nafaqat sohadagi mutaxassislardan balki jamiyatning har bir a'zosidan katta mas'uliyat hamda fidoyilikni talab etadi. 2023-yildan boshlab mamlakatimizda maktab ta'limini xalqaro ta'lim dasturlari asosida butunlay isloh qilindi. Bu borada yangi darsliklar ishlab chiqilishi, ilg'or ta'lim standartlari va metodikalarini joriy etildi. Ta'lim sifati bevosita bitiruvchilarning zamonaviy malaka va kasb-hunar ko'nikmasiga ega bo'lishi bilan uzviy bog'liq.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Prezident Shavkat Mirziyoyev raisligida 2025-yil 9-sentyabr kuni maktabgacha ta'lim va maktab ta'limi sohasidagi islohotlar ijrosi hamda kelgusidagi ustuvor vazifalar muhokamasi yuzasidan videoselektor yig'ilishi o'tkazildi. Yig'ilishda bugungi modernizatsiya jarayonlari, islohot va o'zgarishlar natijadorligi maktab ta'limiga, yangi avlod kadrlarini yetishtirish masalasiga borib taqalayotgani qayd etildi.

Bugungi kunda kasblar deyarli har kuni yo'qolib, yangilari paydo bo'layotgan, axborot biz o'zlashtirishga ulguranimizdan ham tezroq ko'payib borayotgan bir paytda, ota-onalar tobora ko'proq o'yga tolmoqda: qanday ta'lim farzandimizni hayotga chindan ham tayyorlaydi? Qaysi tillar kerak bo'ladi? 10–15 yildan keyin qaysi

ko'nikmalar hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi? Shunday sharoitda Xalqaro Bakalavriat – IB (International Baccalaureate) haqida tobora ko'proq so'z yuritilmoqda.

IB dasturi yarim asrdan ziyod vaqt oldin Shveysariya paydo bo'lgan va bugungi kunda 125 mamlakatda faoliyat yuritmoqda. Uning o'ziga xosligi shundaki, u milliy dastur emas, balki global va mahalliy jihatlarni uyg'unlashtiruvchi universal tizimdir. IB maktabida o'quvchi o'z madaniyatini e'zozlashni va ayni paytda boshqalar madaniyatini tushunishni, o'zini katta dunyoning bir bo'lagi sifatida his qilishni o'rganadi.

IB (International Baccalaureate) – bu butun dunyo bo'yicha tan olingan xalqaro ta'lim dasturi bo'lib, u o'quvchilarni nafaqat akademik bilimlarga, balki mustaqil fikrlash, global qarash va shaxsiy rivojlanishga ham tayyorlaydi.

TAHLIL VA NATIJALAR

IB kelajak ta'limining asosiy jihatlaridan biri global qarash va xalqaro yondashuv ekanligi. IB o'quvchilarda turli madaniyatlarni tushunish, tolerantlik va xalqaro hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradi. Kelajakda ta'lim va ish faoliyati tobora ko'proq global miqyosda kechadi, IB esa bunga mos tayyorgarlik beradi.

Global qarash (Global Mindset) - IB dasturi o'quvchilarda faqat milliy yoki mahalliy doirada emas, balki butun dunyo miqyosida fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Bu orqali tolerantlik va madaniy xilma-xillikni qadrlash – o'quvchilar turli millat, din va madaniyat vakillarining qarashlarini tushunish va hurmat qilishni o'rganadilar. Shu bilan birgalikda umumjahon muammolarni hal qilishga tayyorlash – iqlim o'zgarishi, barqaror rivojlanish, inson huquqlari kabi masalalarni tahlil qilish orqali keng qamrovli fikrlash hosil qilinadi. Ta'lim oluvchilarda bilimlarni o'zaro bog'liqlikni anglash – mahalliy qarorlarning global oqibatlari va global voqealarning mahalliy hayotga ta'sirini tushunish.

Xalqaro yondashuv (International-Mindedness) IB falsafasining markazida turadi. O'quvchilarni "dunyo fuqarosi" sifatida tarbiyalash – ya'ni o'zini bir davlat vakili emas, balki butun insoniyatning mas'uliyatli a'zosi sifatida his qilishga o'rgatadi. Buning uchun o'quvchilar turli tillarni o'rganishlari zarur bo'ladi. IB dasturlarida chet tillarini o'rganish majburiy, chunki til – boshqa madaniyatni tushunish kalitidir.

O'quv jarayonida ko'p qirrali yondashuv – bilimlar turli mamlakatlarning tarixiy, ilmiy va madaniy tajribasi asosida o'rgatiladi.

Tadqiqot va tanqidiy fikrlash – o'quvchilar ma'lumotni faqat yodlash emas, balki uni tahlil qilish va global kontekstda qo'llashni o'rganadilar.

Kelajak ta'limi uchun ahamiyati shundaki, global hamkorlik – yoshlar kelajakda xalqaro jamoalarda ishlashga tayyor bo'ladilar. Barqaror rivojlanishga hissa qo'shish orqali esa, ular ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy muammolarni hal qilishda faol bo'lishadi.

IB o'quvchilarni jamiyat va atrof-muhit oldidagi mas'uliyatni his etishga o'rgatadi. Kelajak ta'limi ham insoniyatning barqaror taraqqiyoti bilan chambarchas bog'liq bo'ladi.

Innovatsion fikrlash – turli madaniyatlar kesishmasida yangi g'oya va echimlar paydo bo'ladi. An'anaviy yodlashga asoslangan ta'limdan ko'ra, IB amaliyotga, tadqiqot va loyiha ishlari orqali o'qitishga ko'proq urg'u beradi. Bu kelajak ta'limining asosiy tamoyiliga aylanishi kutilmoqda.

IB dasturining eng katta kuchli shundaki, u o'quvchilarga "mahalliy ildiz, global qarash" tamoyili asosida ta'lim beradi. Bu esa kelajak avlodni nafaqat bilimli, balki xalqaro maydonda raqobatbardosh, mas'uliyatli va ochiq fikrli shaxs sifatida shakllantiradi.

Mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish. IB dasturi o'quvchilardan tanqidiy va tahliliy fikrlashni talab qiladi. Bu esa ularni tez o'zgarayotgan dunyoda yangiliklarga moslasha oladigan va ijodkor shaxslarga aylantiradi.

Hayotiy ko'nikmalarga urg'u berilishi. Faqat bilim emas, balki kommunikatsiya, jamoada ishlash, vaqtni boshqarish, tadqiqot olib borish kabi hayotiy zarur ko'nikmalar shakllantiriladi. Bu kelajakda mehnat bozorida eng muhim ustunliklardan biridir.

IB (International Baccalaureate) dasturining asosiy bosqichlari:

1. PYP (Primary Years Programme)

3 yoshdan 12 yoshgacha. Bolalarda qiziqish uyg'otish, mustaqil o'rganishga o'rgatish, o'zini va dunyoni turli jihatdan tushunishni shakllantirish asosiy maqsadi hisoblanadi.

PYPning asosiy xususiyatlari:

- Inquiry-based learning (So'roqqa asoslangan o'qitish).** Bunda o'quvchilar tayyor ma'lumotni yodlamaydi, balki savol berish va javob topish orqali bilim hosil qiladi. Masalan: "Suv nima uchun bug'lanadi?" – bolalar tajriba o'tkazib o'zlari topishadi.
- Transdisciplinary yondashuv.** Fanlar alohida o'rgatilmaydi, balki bir mavzuga bog'lab o'rganiladi. Masalan: "Sayohatlar" mavzusida tarix, geografiya, matematika va til birlashtiriladi.

3. Learner Profile (O'quvchi qiyofasi). Har bir bola quyidagi sifatlarni rivojlantiradi:

- bilimdonlik (knowledgeable);
- izlanishchanlik (inquirer);
- ijodkorlik (thinker);
- ochiq fikrlilik (open-minded);
- g'amxo'rlik (caring);
- mas'uliyatlilik (principled);
- muvozanatlilik (balanced);
- jasurlik (risk-taker).

Learner Profile o'qitish usuli: O'yin, loyiha va savollar orqali o'rganish. Masalan: Men kimman? Biz qanday qilib o'zimizni tashkil qilamiz? Dunyo qanday ishlaydi? Natija: Bola mustaqil savol berishni, javob topishni va dunyoni kuzatishni o'rganadi.

Buning natijasida (PYP bitiruvchisi qanday bo'ladi?) o'quvchilar mustaqil o'qishga, qiziqib savol berishga, jamoada ishlash va fikrini ifodalashni, dunyoqarashi keng va turli madaniyatlarni hurmat qilish, o'z bilimlarini amalda qo'llay olishga o'rganadilar. PYP – bu bolaning ilk yillarida “bilim olish” emas, balki “bilim topishni o'rganish” ga asoslangan tizimdir. Shuning uchun IB kelajak ta'limining eng muhim bosqichi hisoblanadi.

2. MYP (Middle Years Programme)

Bu bosqich 11 yoshdan 16 yoshgacha bo'lgan o'quvchilar uchun mo'ljallangan va u PYP bilan DP o'rtasidagi “ko'priq” vazifasini bajaradi. O'quvchilarda tanqidiy fikrlash, global dunyoqarash va o'z qiziqishlarini aniqlash ko'nikmalarini rivojlantirish. Bu davrda o'quvchi o'zini kim sifatida ko'rayotgani va kelajakda qaysi sohada davom etishini tushunib boradi.

O'quvchilarda tanqidiy fikrlashni va turli fanlar o'rtasida bog'liqlikni ko'ra olishni shakllantirish asosiy maqsad hisoblanadi.

MYP asosiy xususiyatlari 8 ta fan sohasi (har yili o'quvchi ularni o'rganadi): til va adabiyot, ikkinchi til (xorijiy tillar), ijtimoiy fanlar (tarix, geografiya va boshqalar), tabiiy fanlar (fizika, kimyo, biologiya), matematika, san'at, jismoniy tarbiya va sog'lom turmush, dizayn va texnologiyani o'rganadilar.

MYP faqat faktlarni emas, balki tushunchalarni o'rganishga urg'u beradi. Masalan: tarix darsida shunchaki sanalarni yodlash emas, balki “o'zgarish”, “adolat”, “ziddiyat” kabi tushunchalarni tahlil qilish.

Fanlar o'zaro bog'liq holda o'qitiladi. Masalan: matematika + geografiya = statistik xaritalar tuzish. O'quvchilar global kontekstlar tuzadi. Bu orqali o'quvchilar bilimni hayotga bog'lab o'rganadilar.

MYP oxirgi yilida har bir o'quvchi o'ziga qiziq bo'lgan mavzuda mustaqil shaxsiy loyiha (Personal Project) yaratadi. Masalan: robot yasash, kitob yozish, ekologik kompaniya, mobil ilova yaratish. Bu loyiha o'quvchining mustaqilligi, tadqiqot qobiliyati va ijodini ko'rsatadi.

MYP Personal Project o'quvchilarda texnologiya va innovatsiyalardan keng foydalanishga o'rgatadi.

- Mobil ilova yaratish (masalan, maktab jadvalini oson va qulay topish uchun).
- Arduino yoki Raspberry Pi orqali “aqlli uy” qurilmasi yasash.
- Onlayn o'yin yoki veb-sayt ishlab chiqish.

O'zi tanlagan ilmiy mavzu bo'yicha eksperiment o'tkazib, natijalarni taqdim qilish (masalan, turli o'g'itlarning o'simlik o'sishiga ta'siri).

Video darslar kontentini tayyorlash va YouTube da joylashtirish, o'zining rassomlik ko'rgazmasini qisqa metrajli film suratga olish, maktabda madaniyatlararo festival tashkil qilish, musiqa albomi yozib chiqarishni o'rganadilar.

Jamiyat va barqarorlikni ta'minlashga o'z hissalarini qo'shishga o'rgatadi. Masalan. ekologik kompaniya (plastikni kamaytirish bo'yicha loyiha), mahalliy muammoga yechim topish (masalan, maktab hududini obodonlashtirish), xayriya tadbiri o'tkazish va muhtojlarga yordam ko'rsatish, energiya tejash bo'yicha loyihalar ishlab chiqish.

Personal Project orqali o'quvchi nimaga erishadi?

O'quvchilarda qiziqishini amaliy natijaga aylantiradi, tadqiqot metodikasini o'rganadi, mustaqil ishlashni va vaqtni boshqarishni o'rgatadi. Natijani taqdim qilish ko'nikmasiga ega bo'ladi. Eng muhimi kelajakdagi kasb yoki ta'lim yo'nalishini tanlashda aniqroq qaror qila oladi.

MYP shaxsiy loyihasi – bu o'quvchining ichki dunyosini va kelajakdagi orzularini namoyish etuvchi katta qadam. Buning natijasida IB bitiruvchilari ko'pincha universitetlarda yuqori baholanadi.

MYP bitiruvchilari mustaqil va tanqidiy fikrlash, bir nechta fanlarni bog'lagan holda muammolarni hal qilish, o'zini jamiyatning faol a'zosi sifatida ko'ra olish, innovatsion fikr va ijodiy yondashuvni qo'llay olish, qobiliyatiga ega bo'ladi. Buning natijasida DP bosqichiga tayyor bo'ladi. MYP – bu o'quvchini “bilim olishdan” tashqari “bilimni hayotda qo'llash” ga o'rgatuvchi bosqich. Ayniqsa, Personal Project orqali bola o'z qiziqishini amaliy natijaga aylantiradi.

3. DP (Diploma Programme)

Bu bosqich IB tizimining yakuniy va eng mas'uliyatli qismi hisoblanadi. O'quvchilarni universitet va mustaqil hayotga to'liq tayyorlash, ularda akademik chuqurlik, keng dunyoqarash va ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirish asosiy maqsadi hisoblanadi.

DP (Diploma Programme)ning asosiy tuzilishi 6 ta fan sohasi (o'quvchi har biridan bitta tanlaydi): til va adabiyot, ikkinchi til (xorijiy til), ijtimoiy fanlar (tarix, iqtisod, psixologiya va boshqalar), tabiiy fanlar (fizika, kimyo, biologiya), matematika, san'at (yoki qo'shimcha fan sifatida yuqoridagilardan yana biri)ni o'z ichiga oladi. Fanlar 2 darajada o'qitiladi. HL (Higher Level) – chuqur o'qitiladigan fanlar (odatda 3–4 ta). SL (Standard Level) – standart darajadagi fanlar (odatda 2–3 ta).

DPning uchta asosiy komponenti (Core):

- 1. TOK (Theory of Knowledge – Bilim nazariyasi).** “Biz nimani qanday bilamiz?” degan savol atrofida fikrlash. Fanlararo bog'liqlikni tahlil qilish.
- 2. EE (Extended Essay – Kengaytirilgan esse).** 4000 so'zli mustaqil ilmiy tadqiqot. Masalan: “Sun'iy intellekt va ta'lim”, “Iqlim o'zgarishi va qishloq xo'jaligi”kabi mavzulardan esse yozadilar.
- 3. CAS (Creativity, Activity, Service).** C – ijodiy loyihalar (san'at, yozuv, dizayn). A – sport va jismoniy faoliyat. S – jamiyatga xizmat (xayriya, volontyorlik). CAS o'quvchini faqat “akademik bilimli” emas, balki ijodkor, sog'lom va g'amxo'r inson sifatida tarbiyalaydi.

Baholash jarayoni: har bir fan 1 dan 7 gacha ball bilan baholanadi. Core (TOK + EE + CAS) orqali qo'shimcha 3 ball olish mumkin. Maksimal ball: 45. Diplom olish uchun odatda 24 va undan yuqori ball talab qilinadi.

DP bitiruvchisining imkoniyatlari: dunyoning ko'plab universitetlari IB Diplomasini yuqori darajada qadrlaydi. Ba'zi universitetlarda HL fanlari bo'yicha yaxshi baho olgan talabalar 1-kurs fanlaridan avtomatik “credit” olishadi. O'quvchi mustaqil fikrlash, tadqiqot olib borish va global muammolarni tushunish qobiliyatiga ega bo'ladi.

DP – bu IB tizimining eng asosiy va muhim bosqichi bo'lib, u o'quvchini faqat universitetga emas, balki hayotga ham tayyorlaydi. O'quvchi akademik chuqur bilim, ijodiy fikr, jismoniy sog'lomlik va ijtimoiy mas'uliyatni bir vaqtning o'zida o'zlashtiradi. Dunyodagi mashhur universitetlar IBni tan oladi. IB Diplomasiga ega o'quvchilar 90 dan ortiq mamlakatda 5000dan universitet tomonidan tan olinadi. Ko'plab nufuzli oliygohlar IB bitiruvchilarini yuqori baholashadi, chunki ular mustaqil fikrlash, tadqiqot va global dunyoqarashga ega bo'lib kelishadi.

AQSh universitetlari ko'pincha IB fanlaridagi yuqori ballarni credit sifatida tan olib, 1-kurs fanlaridan ozod qiladi. Buyuk Britaniya universitetlari esa IB ballariga aniq talab qo'yadi (masalan, Oxford va Cambridge odatda 38–40 ball atrofida talab qiladi). IB bitiruvchilari Kanadada ko'pincha grant va stipendiyalar olish imkoniyatiga ega bo'ladi. IB DP bitiruvchilari dunyoning eng nufuzli universitetlariga kirishda ustunlikka ega.

IB dasturi O'zbekiston ta'lim tizimini xalqaro ta'lim standartlariga moslashtiradi. IB dasturi xalqaro darajada tan olingan, bu esa O'zbekistondagi ta'limni jahon standartlariga yaqinlashtiradi. Bu dasturda o'qitilgan o'quvchilar dunyodagi eng nufuzli universitetlarga (Oksford, Garvard, MIT va boshqalar) to'g'ridan to'g'ri kirish imkoniga ega bo'lishadi.

Shuningdek yoshlarning tanqidiy va mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. IB o'quvchilardan mustaqil izlanish, murakkab muammolarni tahlil qilish va ijodiy yechimlar topishni talab qiladi. Bu turdagi ta'lim mexanik yodlashga emas, balki fahmlash va tadqiq etishga asoslangan. Hamda chet tillarini mukammal o'rganish imkoniyatini beradi. IB dasturida o'quvchilar kamida ikkita tilda o'qishadi – bu ularning til bilimini va global muloqot qobiliyatini oshiradi. O'quvchilar faqat “bilim egasi” emas, balki faol jamiyat a'zosi sifatida tarbiyalanadi. IB dasturida zamonaviy fanlar – matematika, tabiiy fanlar, kompyuter texnologiyalari va sun'iy intellekt asoslari ham qamrab olinadi. Bu O'zbekistondagi Inson kapitalini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

O'qituvchilar uchun yangi salohiyat eshiklarini ochadi. IB dasturini joriy etgan maktablarda ishlash uchun o'qituvchilar maxsus xalqaro tayyorgarlikdan o'tadi. Bu ularning kasbiy salohiyatini va ta'lim sifati darajasini oshiradi.

Bugungi kunda mamlakatimizda Toshkent va boshqa shaharlarda bir necha xususiy va davlat maktablari IB dasturini joriy etildi. Masalan, Tashkent International School (TIS), Westminster International School, va ba'zi xususiy STEM maktablar IB akkreditatsiyasiga ega. Prezidentimiz qarorlarida xalqaro standartlarni joriy etish va IB kabi dasturlarni kengaytirish vazifasi belgilangan.

Xulosa. IB dasturi mamlakatimiz uchun muhim imkoniyatlar eshigini ochadi. Ta'lim sifatini oshiradi, yoshlarni jahon mehnati bozoriga tayyorlaydi, nufuzli universitetlarga yo'l ochadi, malakali mutaxassislar salohiyatini oshiradi. Ushbu dasturni qo'llab-quvvatlash orqali O'zbekiston innovatsion ta'lim modeliga o'tayotgan davlatlar qatoriga qo'shilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 21-fevraldagi "O'zbekiston – 2030" strategiyasini "Yoshlar va biznesni qo'llab-quvvatlash yili"da amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risida"gi PF-37-son Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6079-son Farmoni.
3. International Baccalaureate Organization. What is an IB education? Cardiff: IBO. 2013.
4. Hill I. Evolution of education: International Baccalaureate and international education. Journal of Research in International Education, 11(3), 245–261. 2012.
5. Bunnell T. The International Baccalaureate: Its growth and complexity of challenges. London: Routledge. 2016.
6. Drake B., & Reid E. Global Mindedness and the International Baccalaureate. Journal of International Education Research, 14(1), 1–12. 2018.
7. Resnik J. The Denationalization of Education and the Expansion of the International Baccalaureate. Comparative Education Review. 56(2), 248–269. 2012.
8. International Baccalaureate Organization. International-mindedness: A guide for teachers. Cardiff: IBO. 2019.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.